

БӨЛІМ: ТЕХНОЛОГИЯ

Жасанды интеллект деген не және ол қалай жұмыс істейді? Қазақстанға әсері мен нақты мысалдар

ЖАРИЯЛАНДЫ
29.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
Жасанды интеллект, Қазақстан технологиясы, нейрожелі, смартфон, цифрлық даму

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189024/>

Бүгін смартфондағы аудармашы бір секундта сөйлемді түсінеді. Ертең көлігіңіз жолдағы қауіпті алдын ала байқайды. Осы екі жағдайдың ортасында бір ғана нәрсе тұр: жасанды интеллект.

Бұл жай «ақылды бағдарлама» емес. Ол дерек ішіндегі үлгіні табады, болжам жасайды, жауап құрастырады. Ең қызығы, қазір оның ең жақсы нұсқалары тек бұлтта емес, телефон мен ноутбуктің өзінде де жұмыс істей бастады.

НЕ БОЛЫП ЖАТЫР — КОНТЕКСТ

Жасанды интеллекттің негізі — дерек, модель және есептеу қуаты. Модель мыңдаған мысалды көріп, «осындай кіріс болса, мынадай шығу ықтимал» деген заңдылықты үйренеді. Сөйлеуді тану, сурет талдау, мәтін жазу — бәрі осының үстінде тұр.

Қазір не өзгерді? Модельдер шағындалып, жылдамдады. Олар бір ғана мәтін емес, сурет, дыбыс, бейне және кодпен қатар жұмыс істейді. Кейбірі тікелей құрылғы ішінде іске қосылады. Бұл құпия дерекке тәуелді салалар үшін маңызды.

Автокөліктер

Кей жаңа көліктер жолақ, қашықтық, жаяу жүргінші белгілерін өздері талдайды. Бұл толық автопилот емес. Бірақ жүргізушіге қосымша көз сияқты қызмет етеді.

Смартфон

Камерадағы түнгі режим, дауыстық көмекші, қоңырау сүзгісі — бәрі жасанды интеллект. Пайдаланушы оны байқамайды. Бірақ әсерін күнде көреді.

Космос

Жерді бақылау спутниктері бұлтты айырып, өртенген аумақты, егін жағдайын, су

тапшылығын тез анықтайды. Ғарышта дерек көп. Оны адамнан жылдам талдайтын — машина.

Чип

Жаңа чиптер жасанды интеллектке арнайы жасалуда. Нәтижесінде энергия аз жұмсалады, ал есептеу жылдамдығы артады. Бұл телефоннан бастап серверге дейін бәріне әсер етеді.

Компьютер

Ноутбуктегі мәтін түзету, сурет генерациясы, іздеу көмекшісі — енді қарапайым функция емес. Олар жұмысты қысқартады, бірақ ойлауды алмастырмайды.

БҰЛ БІЗГЕ (ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРҒА) НЕ БЕРДІ / НЕ БЕРЕДІ

Қазақстанда жасанды интеллект мемлекеттік қызмет, банк, білім және медицинада көбірек қолданыла бастады. Қазақ тілін танитын жүйелер жақсарып келеді. Бұл — ауылдағы оқушыға да, қаладағы маманға да пайдалы.

- Қазақша сөйлеуді тану мен аударманың сапасы артады
- Құжат, анықтама, өтініш өңдеу жеделдейді
- Бизнес тұтынушы сұрағына 24/7 жауап бере алады
- Агротехникада өнімділік пен ауа райын болжау күшейеді

ПАЙДАЛАНУДЫҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ / МЫСАЛДАР

Мысалы, студент лекция жазбасын қысқартады. Журналист ұзақ есептен негізгі деректі алады. Дәрігер сурет талдауын көмекші құрал ретінде қолданады. Ал шағын дүкен иесі сұранысты болжайды.

Ең дұрыс тәсіл қарапайым: жасанды интеллектке тапсырма бер, бірақ нәтижені тексер. Ол көмекші. Соңғы шешім — адамдікі.

КЕМШІЛІКТЕРІ МЕН ҚАТЕРЛЕРІ (ОБЪЕКТИВТІ)

Жасанды интеллект қателеседі. Кейде сенімді сөйлеп, дұрыс емес жауап береді. Дерек сапасы нашар болса, нәтиже де нашар. Жеке мәлімет құпиялығы да үлкен мәселе. Тағы бір қауіп — жалған бейне, дауыс және мәтін.

Қазақстан үшін ең өзекті сұрақ — қазақ тіліндегі сапалы дерек. Дерек аз болса, модель де әлсіз болады. Сондықтан тілдік ресурс жинау маңызды.

БОЛАШАҒЫ

Алдағы бағыт анық: шағын модельдер, құрылғы ішінде жұмыс, қазақша интерфейс, салалық көмекшілер. Жасанды интеллект енді бөлек өнім емес. Ол операциялық жүйе сияқты көзге көрінбей кіріп келеді.

Бүгін оның мәні біреу: жылдам шешім, аз шығын, көбірек дәлдік. Бірақ ең күшті технология да дұрыс қолданылмаса, жай ғана шу болып қалады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.